

+

План за устойчиво развитие на мрежата

**Проектът е съфинансиран от Европейския съюз
чрез Програмата Интеррег-ИПП за трансгранично
сътрудничество България – Турция.**

**гр. Хасково
Октомври 2021 г.**

Изпълнител: Сдружение „Шанс и закрила“

Проект: Културна съкровищница № СВ005.2.23.013

Съдържание

1. ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
2. РЕЗЮМЕ.....	4
3. ЦЕЛ НА ПАРТНЬОРСКАТА МРЕЖА.....	5
4.1 Описание на бранша	6
4.2 Тенденции за развитие	7
4.3. Конкуренти на предлаганите основни туристически продукти.....	7
4.4 Доставчици на услуги.....	9
4.5 Потребители	10
6. Мерки за изпълнение на предложените действия	12

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът "Културна съкровищница" е насочен към развитието на нов общ туристически продукт в един обширен регион, включващ територията на Област Хасково в България и Област Къркларели в Турция. Основната цел на проекта е постигане на сътрудничество между заинтересованите страни в този регион за разработване и успешно предлагане на общ туристически продукт, адаптиран към принципите за устойчиво развитие на туризма. Успешното им прилагане е ключ към хармонично постигане на трите най-големи цели в съвременния живот на всяка една общност: икономически, социално-културен и екологичен просперитет.

Районът на проект «Културна съкровищница» включва едновременно най-интересните културни обекти, част от уязвимите екосистеми разположени в района на Странджа-Сакар и Източните Родопи и покрива част от Тракийската низина в РБългария и РТурция. Той може да бъде идентифициран, като туристическия път „Тракийски мегалитен калейдоскоп“, който включва две туристически дестинации: „Каменната памет на Тракия“ и „Тракийски мегалити и скални паметници“.

Туристическият път „Тракийски мегалитен калейдоскоп“ е нов туристически продукт, който обединява усилията на заинтересованите страни от двете страни на границата в една обща трансгранична мрежа, която представлява доброволно партньорство насочено към обслужването и организацията на новия трансграничен туристически продукт. Партньорската мрежа гарантира качественото представяне на културните обекти, на местната специфика, на културните традиции, формира отговорно отношение към околната среда и загриженост на домакините за здравето, сигурността и комфорта на туристите. Тя предоставя на включените в дестинацията туристически обекти предимство, тъй като подпомага тяхното социализиране и популяризиране. Съобразяват се и се отчитат техните специфики и забележителности, които носят традиционния колорит и атмосфера на трансграничния регион и в същото време се отчитат съвременните потребности и интереси на туристите, като се създават максимални условия за тяхното задоволяване. Тя откроява общите изисквания към културата на обслужване, гостоприемството, местната кухня, обслужването и автентичното преживяване. Освен това партньорската мрежа обединява различни заинтересовани страни участващи в процеса на формирането на туристическа политика, туристическото обслужване и съгласува техните действия в контекста на пандемичната обстановка.

Дейностите в рамките на проекта обединяват в обща промоция и реклама туристически услуги от трансграничната територия на формирани вече, но и не достатъчно разработени нови туристически обекти и дестинации, като:

- утвърдените в туристическо отношение **населени места** като: Инеада, Къйкькой и Визе в Турция и Ивайловград и Минерелани бани в България;
- нови за туризма **селски зони**, разпръснати в българската и турската част по цялата проектна територия,
- **градовете**: Хасково, Харманли, Свиленград, Димитровград, Тополовград, Къркларели, Люлебургаз и Демиркькой.

Стратегическото място на тази територия намираща се на пътя свързващ Близкия изток и Мала Азия с Балканите и Европа определя и важното значение на региона в изследването и разпространението на паметниците на културата. Интегрирането на този богат туристически ресурс от двете страни на границата в един по-голям мащаб на взаимодействие като утвърждаване на трансграничен туристически път би било добра предпоставка за по-успешното присъствие на балканските пазари на България и Турция, като се търси и привличането на Гърция като партньор.

За целта са необходими допълнителни действия за прилагане на нови модели за отговорно потребление на всички видове ресурси: културни, природни, енергийни, човешки. Такъв нов вид отношение към туристическия продукт на всяка общност може да се осигури при изграждане на **устойчиво партньорство между туристическия бизнес, с подкрепата на местните и държавните власти и неправителствения сектор на територията.**

Как ще се синхронизират действията в тази толкова разнородна територия, която в същото време е и толкова интересна и предизвикателна за вечно търсещия нови изживявания турист?

Как да се приложат принципите на устойчивия туризъм в този регион, който освен посочените разнородни дестинации е разделен и от държавна граница и от езикова бариера?

Установяването на едни нови партньорски взаимоотношения се нуждаят от регламентирането им, чрез създаване на нови модели на интеграция и изграждане на обща организационна структура.

2. РЕЗЮМЕ

Устойчивият подход към управлението на туристическия сектор на една определена територия изисква балансирані действия за постигането на понякога взаимоизключващи се цели, за да се предлага туризъм, който е икономически и социално жизнеспособен, без негативи за местната култура и околната среда. Това означава да се хармонизират трите взаимозависими стълба в дейността на всяка една общност, които са:

- **Развитие на успешен бизнес;**
- **Опазване, развитие и отговорност към културното наследство;**
- **Ограничаване на вредните за околната среда последствия.**

Постигането на устойчив туризъм е **непрекъснат процес** и изисква постоянно наблюдение на въздействията, въвеждане на необходимите превантивни и коригиращи мерки, когато това е необходимо. Устойчивостта в туристическия бизнес предполага активно сътрудничество между туристическите предприятия, музеите, туристическите центрове, националните, регионалните и местни власти в рамките на една туристическа дестинация с цел да се отговори на широкия спектър от предизвикателства, като в същото време те се конкурират в дадени области. Устойчивият подход в туризма изисква информирано участие на всички заинтересовани страни, активно партньорство, както и силно професионално и политическо лидерство, за да се постигне консенсус.

Предизвикателството е уникално и проект "Културна съкровищница" подпомага процеса по създаване на нови партньорства за устойчиво развитие на туризма, като инициира, координира и подпомага изпълнението на няколко поредни стъпки:

1. Популяризиране на принципите за устойчиво управление на туристическите дестинации.
2. Адаптиране на туристическите услуги в отделните дестинации към стандартите за устойчив туризъм и обединяването им в нов регионален продукт.
3. Подкрепа за създаването на Партньорска мрежа /ПМ/ от туристически предприятия, обекти в региона на проекта и публичните структури.
4. Синхронизиране на действията на партньорите включени в Партньорската мрежа за успешно управление на дестинациите.

Изпълнението на тези основни стъпки ще повиши значително ефективността в управлението на сложния комплекс от взаимовръзки и дейности при формиране и предлагане на туристическия продукт в региона по начин, който да доведе до икономически растеж за местните общности, като се гарантира щадящото използване на културното и природното наследство, заедно с търговския успех на отделните участници в него.

3. ЦЕЛ НА ПАРТНЬОРСКАТА МРЕЖА

Като един от най-бързо развиващите се сектори на икономиката, туризмът има множество разнопосочни въздействия, като основните са - върху живота на хората и тяхното благоденствие и върху околната среда. Възможностите на природните, икономическите, социалните и културни ресурси са ограничени при условие, че стартира процес на неконтролирано разрастване на туристическите дейности. Така, преустройството на туристическата дейност към принципите за устойчиво развитие на фона на новите предизвикателства и изисквания от променящите се тенденции, се очертава като ключово предизвикателство за жизнеспособността, ефективността, ефикасността и конкурентоспособността на туристическите дестинации.

Работните срещи /уъркшопите/ **за регистриране на съгласие за участие** в мрежата за привличане на допълнителни партньори на територията бяха проведени през месец август и началото на септември на трансграничната територия. Те се провеждаха за да се осигури възможността за укрепване на партньорството между музеите, туристическите центрове, туристическия бизнес, местните и регионални власти, публичните структури и други заинтересовани страни, чрез създаване на **доброволческа Партньорска мрежа за насърчаване на устойчивото развитие на туризма** в района на действие на проекта.

Тези от участниците в работните срещи, които заявяваха готовност да спазват **изискванията за качество и устойчивост на туристическите услуги, които предлага проекта** с цел да се приспособят към новите изисквания за туристическия продукт в региона, обхващаш територията за реализация на проект «Културна съкровищница» бяха поканени за присъединяване към мрежата. Бяха дискутирани възможни общи действия на Мрежата, както и начини за това, как те да бъдат по-ефективни, за да се изпълнят целите на новото

партньорство. Проведените през месец септември четири фокус групи допълниха изискванията и очакванията на **заинтересованите страни** в резултат на което част от тях постигнаха съгласие, че прилагането на принципите за устойчиво развитие може да гарантира тенденцията за възходящо развитие на дестинациите в региона, защото позволява едновременно **постигне на следните цели:**

- **подкрепа за всички сектори**, които пряко или косвено са зависими от туристическата индустрия;
- **генериране на печалба** от туристическата дейност за частните структури;
- **насърчаване на идентичността** на дестинацията по отношение на нейното културно наследство;
- **съхраняване на природното и културно наследство за бъдещите поколения;**
- **стимулиране пазара на труда**, чрез създаване на нови работни места;
- **опазване живота и здравето на туристите** посещаващи дестинацията;
- **осигуряване на защита на околната среда** и екосистемата в региона.

4. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА ЗА ОБСЛУЖВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПЪТ „ТРАКИЙСКИ МЕГАЛИТЕН КАЛЕЙДОСКОП“

4.1 Описание на бранша

Принципите на устойчивия туризъм са приложими към всички форми на туризъм, включително при масовия туризъм, както и във всички видове дестинации. Тъй като туризмът се реализира на местно и регионално ниво мерките, свързани с него трябва да бъдат разработени и приложени на същото ниво, за да отговорят в максимална степен на специфичните нужди и ограничения, които съществуват. Защото наред с традиционните проблеми, във всяка отделна дестинация съществуват и предизвикателства, специфични за нея. Така например и двете дестинации „Каменната памет на Тракия“ и „Тракийски мегалити и скални паметници“ предлагат продукт, в който са включени елементи главно на културния туризъм, допълнен с пешеходен, еко, винен и селски туризъм. Успешното им съчетаване зависи, както от възможностите на туристическия бизнес, така и от много външни за него сфери - степента на подкрепа от местни и държавни власти, състоянието на инфраструктурата, наличието и степента на интерпретация на природното и културно наследство, състоянието на обществения транспорт и електронните комуникации, нивото на обществени услуги в общинските центрове, ценовата политика на основните играчи и на предоставящите допълнителни услуги, както и местната и регионална политика. В палитрата на общия туристически продукт на региона се добавя възможността за добавяне на селски и екотуризъм в региона на Минерални бани, Харманли, Свиленград, Тополовград, Ивайловград, Инеада, Къйкькой, Визе, Демиркькой и Къркларели, където са създадени предпоставки за тяхното развитие.

4.2 Тенденции за развитие

В трансграничната територия най-популярни са възможностите за културен туризъм благодарение на богатото историческо наследство като: крепости и мостове, музеи и исторически места, природни обекти и паметници.

Състоянието на туристическите ресурси към 2021 г. предполага възходящо развитие на туристическия бизнес при обединяване на усилията на всички заинтересовани страни за прилагане на принципите на устойчивия туризъм.

В района на Хасковска област се предлагат множество обекти на културно-историческото наследство, сред които най-известни са: Александровската гробница, Крепостта „Букелон“ при с.Маточина, Тракийската гробница при с.Мезек, крепостта „Неутзикон“ в с.Мезек, Вила „Армира“ в Ивайловград и др. Добри са и условията за развитието на балнеоложки туризъм в с. Минерални бани, които се намират на 18 км от областния център, но те на този етап не са включени в дестинацията.

В турската част на дестинацията съществуват следните възможности: Крепост край село Кюмюркьой; Леярната на Султан Фатих I; Крепостта Къйкьой; Крепостта Визе; Канлъгечит – Къркларели и др.

Изброените обекти имат туристически характеристики, но са сравнително неразработени, но приобщени към съвместните дестинации ще получат възможността за активното им социализиране.

Създаването на вериги за доставки и вериги на стойността макар да звучи странно на хората ангажирани с културна дейност, всъщност трябва да бъдат приети и развити от всеки музей и от всяка културна общност. Ако всеки творчески екип си сътрудничи с културните творци или културните организации от територията на региона като например в „Нощта на музеите“ или в „Деня на отворените врати“, ще се осигури едно голямо многообразие и богатство на културните изяви, които ще привлекат и вниманието на туристите. За всеки по-голям празник музеите трябва да си сътрудничат с местните училища и читалища, както и с другите културни институции, за да предлагат на подрастващите поредица от интересни културни инициативи, каквато е практиката на РИМ – Хасково. Така те не само ги информират за културното наследство, традициите и обичаите, но по интересен и забавен начин предлагат на подрастващите историческите и етнографските факти. Освен това подобни събития могат да се използват и от туристите, които имат интерес да ги посетят. Всички местни и регионални структури и творци обединени по този начин ще създадат вериги за доставки и за стойност, като осигуряват по-голяма публичност на своята работа и се проявяват като партньори, които могат да организират привлекателни за туристите кампании.

4.3. Конкуренти на предлаганите основни туристически продукти

По отношение на конкуренцията на новия туристически продукт в неговия летен сегмент съществуват очаквания, че той ще стане по-конкурентен при общото предлагане на всички възможности и продукти заедно в съчетание и допълване на отделните туристически пакети.

Негови преки конкуренти на българския пазар са: южното Черноморие в България и района на Черното и Егейското крайбрежие в Турция.

Дестинацията е относително конкурентноспособна на българския пазар в предлагането на продукти за културен, екологичен, селски и винен туризъм, тъй като в региона особено на Източните Родопи има доста интересни туристически обекти, които привличат вниманието на посетителите. Същевременно дефицита на интересни интегрирани туристически продукти поставят територията и разработваните дестинации на този етап в по-неконкурентно състояние спрямо българските конкуренти от другите части на страната. Не толкова популярните дестинации затрудняват достъпа на туристите от Турция до интересните туристически обекти в трансграничната част на България, въпреки, че това е достъпна територия, лесна за посещение и отразява исторически важните културни и екологични обекти, които са от голямо значение за общото бъдеще на трансграничната територия. От друга страна познаването на обичаите и традициите сближава, подобрява партньорствата и създава предпоставки за общи бизнеси.

Подобна е ситуацията и на турската територия. Пазарният туризъм е развит главно по дестинацията Хасково-Свиленград-Одрин и обратно. Това е основна дестинация за куфарните търговци, които развиват бизнес и пътуват ежедневно. Те обаче не могат да се определят като туристи и гости, а като търговци. Като туристи могат да се определят хората, които посещават Одрин, за да си напазаруват и да похапнат вкусни местни ястия, като например дроб по одрински, баклава, тулумбички и др. Част от тях посещават и културните обекти в града. Много малък процент от тези туристи обаче навлизат навътре в трансграничната област, не посещават известните културни и екологични обекти и не остават да пренощуват. По този начин те пропускат възможността да опознаят по-отблизо културното и екологично наследство намиращо се на територията на съседната страна, което да ги обогати и да осигури повече информация за историята, екологията, традициите и обичаите на южните ни съседи, които са толкова близки и толкова свързани с българските.

Съществуват и известни традиции за посещения на културни събития/събори, фестивали, фолклорни празници/, провеждащи се от двете страни на границата, които в предходните години се осъществяваха по-активно, но в последно време, особено в условията на пандемия започнаха да замират. Те се развиваха на основата на побратимяването между общините от двете страни на границата и обмяната на самодейни състави. Близостта на фолклора, балканската кухня, традициите и обичаите сближаваха, създаваха трайни приятелства и потребности от нови контакти. Различните политически тенденции в ръководствата на някои общини доведе до намаляването на подобни изяви, оказали благотворно въздействие върху развитието на двустранните партньорски взаимоотношения.

Всички изброени по-горе тенденции лишават потенциалните български и турски туристи от доста приятни изживявания, от пропускане на реални възможности за информиране, забавления и качествен отдых на съвсем кратко разстояние, което спестява време за продължително пътуване и пари и позволява създаването на общ интегриран туристически продукт базиран на устойчиви партньорски взаимоотношения.

Конкурентните предимства на двете дестинации като цяло се засилват от доброто съотношение цена - качество на предлаганите услуги. Особено важно е те да се предлагат

целогодишно през четирите сезона на годината, което предполага възможности за повишаване на средногодишната заетост на хотелската и ресторантьорската база.

4.4 Доставчици на услуги

Доставчиците на основните туристически услуги на територията на двете дестинации са доста голям брой и трудно могат да се изброят изчерпателно. В района на трансграничната територия доставчиците на услуги могат да бъдат групирани така:

- Музеи/културни обекти/;
- Екологични НПО, представлящи екологични обекти или биоразнообразие;
- Туристически информационни центрове;
- Туроператори;
- Хотели, ресторанти, къщи за гости, търговски обекти и атракциони;
- Общини с техните туристически структури;
- Държавни структури: Областни администрации, РИОСВ и др.;
- Други НПО ангажирани с туризъм, култура и екология;
- Читалища, организиращи фестивали, събори и други празници.

След идентифициране на ключовите фигури бяха проведени работни срещи за постигане на договореност за сътрудничество и включване на трансграничната мрежа за развитие на устойчив туризъм с:

1. Музеи:

- ✚ **Музеите в Хасковска област:** Регионален исторически музей – Хасково, Историческите музеи в Димитровград, Харманли и Свиленград;
- ✚ **Музеите в района на Къркларели:** Исторически музей Къркларели, Къща музей на Ататюрк, Етнографски музей Али Ръза Ефенди, Музей на местната култура, Археологически музей на открито – Ашапънар.

2. Туристически информационни центрове – Хасково /ОП „Спорт, отдих и туризъм“ – Хасково/ и Свиленград;

3. Туроператори, хотели и ресторанти:

- ✚ **В Хасковска област:** Туристическа агенция „Сърнела“; Лъки Стар Турс ООД, Социална поклонническа кооперация „Емаус“, Радина 2003 – Харманли, Парк-хотел „Европа“ – Хасково, Хотел „Изворите“ – Минерални бани, Семейен хотел „Олимпия“ – Минерални бани, Семейен хотел „Роксана“ – Минерални бани.

4. В района на Къркларели: Регионална дирекция за култура и туризъм в Къркларели; Инеада Резорт Хотел, Мелтем Хотел; Лонгосфер клампинг, Марбес хотел; Кая Палас Хотел; Парлак Ресорт Хотел; Лайн Хотел; Чаткапъ Ресторант, Рота Балък Ресторант, Йудже айтач ет мангал, Вино Дисера Лозова къща, Кардешлер Ресторант, Мерджан ресторант, Ясин Рибарски ресторант, Труля кухня,

Коза парк, Къйъкой винена къща, Дупница Анка Кафе, Дупница Мелек бюфет, Паспала Маркет Кафе.

5. Местни и регионални власти:

✚ **В Хасковска област:** Община Минерални бани и Община Стамболово и Областна администрация – Хасково.

✚ **В района на Къркларели:** Кметство Хамдибей, Община Къйъкой, Община Визе.

6. Неправителствени организации:

✚ **В Хасковска област:** Съюз за възстановяване и развитие - Хасково, Център за развитие на Община Минерални бани – с.Минерални бани.

✚ **В района на Къркларели:** няма

4.5 Потребители

Потенциалните потребители на новия туристически продукт на трансграничния регион са жителите на централна Южна България и Северо-източната част на Турция в региона разположен в Странджа и подножието на планината, в област Къркларели, простиращ се от Сакар планина, по протежението на Странджа и достигащ до бреговете на Черно море. Потребителите на културния, екологичния, селския, морския, хазартния и пазарния туризъм са потенциалните клиенти от двете страни на границата. Посетителите от трети страни са рядкост за региона. Клиенти на селския туризъм са предимно български граждани, докато продукти с преобладаващ екологичен акцент се търсят и все повече ще се търсят не само от българи и турци, но и от посетителите от трети страни.

Туристическият продукт на културните паметници се е предлагал частично и до момента, но това не е формирало определена потребителска нагласа за него на българския и на турския пазар. Правените до момента проучвания на българския пазар показват, че туристопотокът се формира основно от живеещите в София, Пловдив, Хасково, Стара Загора, Ямбол, Сливен, Бургас и Варна. Те посещават Турция главно за пазарен и кулинарен туризъм и рядко обръщат внимание на местните културни и екологични атракции, затова съчетаването на кулинарията и винения туризъм с културните обекти, би ускорило процеса за увеличаване на интереса към културното наследство. Тук не е добре развит и е доста слабо популярен морския туризъм, който може да се предложи от Инеада/Демиркьой и Къйъкой/Визе.

Турският туристически поток в България е насочен главно към игралните зали и съвсем рядко и инцидентно е посещението на културни и екологични обекти. Липсва информация, липсва организация и възможности за посещение на подобни атракции. Необходимо е да се потърсят и допълнителни възможности за развитие на балнеолечебния туризъм, какъвто може успешно да развива Минерални бани, още повече, че тя предлага такива услуги, които не са толкова популярни сред турските гости от трансграничната област. Тези услуги се ползват основно от турските преселници,, които познават леченния ефект на минералната вода.

Чуждестранните туристи в трансграничната област идват още от Гърция и Румъния, но техният брой е по-малък спрямо общия туристопоток.

5. План за действие на Трансграничната партньорска мрежа

Много са възможностите за съвместни действия, които потенциалните членове на Мрежата ще могат да изпълнят: обединяване на усилията на всички институции и организации, които работят за развитието на туризма в региона, обсъждане от представители на всички заинтересовани страни на основните приоритети за развитие на туризма в двете дестинации на региона, създаване на Организация за управление на Туристическия път „Тракийски мегалитен калейдоскоп“, внедряване на електронни средства за по-успешно популяризиране на туристическите продукти, създаване и реализация на общ план за туристическото развитие на региона.

Какви са действията, с които трябва да се ангажират членовете на Мрежата, за да се постигне устойчиво туристическо управление на дестинациите в региона на проекта?

5.1. Действия за увеличаване на социалните и икономически ползи за местната общност:

5.1.1 наблюдаване и периодично информиране на местната общност за икономическият принос на туризма за икономиката на съответната дестинация;

5.1.2 гарантиране на справедливи и равни възможности за заетост и обучение за жени и младежи в областта на туризма, както и равнопоставено заплащане и предоставяне на възможности за обучение в управленски позиции;

5.1.3 насърчаване и улесняване на участието на представители на Мрежата в планирането на туризма и процеса на вземане на текущи решения;

5.1.4 съдействие за подобряване на достъпа до природни, исторически, археологически, религиозни, духовни и културни обекти и атракции.

5.2. Действия за увеличаване на ползите за околната среда:

5.2.1 намаляване на потреблението на вода от членовете на Мрежата;

5.2.2 съдействие и внедряване на системи за използване на енергия от възобновяеми източници от членовете на Мрежата;

5.2.3 намаляване замърсяванията при посещението на туристите на културните и екологични обекти;

5.2.4 намаляване на шумовото и светлинно замърсяване в дестинациите;

5.2.5 ограничаване на човешкото въздействие върху природните екосистеми, най-вече в районите със статут на Природна забележителност и различна степен на защита;

5.2.6 подкрепа за опазването на биоразнообразието в целия район на проекта.

5.3. Действия за увеличаване на ползите за културното наследство:

5.3.1 адаптиране на правилата за посещения на културно-исторически обекти, които са най-чувствителни към човешко присъствие, към принципите на устойчивото управление;

- 5.3.2 по-широко използване на елементи на местното изкуство, архитектура, или културното наследство, характерни за различните дестинации;
- 5.3.3 подобряване на опазването на местните исторически и археологически обекти;
- 5.3.4 инициране на археологически разкопки и реставрация на важни културни обекти;
- 5.3.5 провеждане на съвместни разкопки, трансгранични конференции, семинари и работни срещи;
- 5.3.6 преобладаващо възпроизвеждане на характерни за отделните дестинации фолклорни музика и танци и интерпретация при живото им изпълнение;
- 5.3.7 проектиране и строителство на нови обекти в стила на местното културно наследство.

6. Мерки за изпълнение на предложените действия

Идентифицирането на ключовите фигури и предприемане на стъпки за приобщаването им към трансграничната партньорска мрежа е първата стъпка за разработването на устойчив туристически продукт и неговото ефективно обслужване.

За постигането на устойчив туристически продукт и работна мрежа в трансграничната област са необходими следните предпоставки, които вече са реализирани по проекта:

- Описване на **културните и екологичните обекти**, подходящи за включването им в устойчив туристически продукт;
- Описване на **търговските обекти**, с потенциал за осигуряване на условия за храна и почивка на туристическия поток;
- Привличане вниманието на **местни и регионални публични структури** отговорни за разработването и прилагането на политиките за устойчиво развитие на територията;
- Идентифициране на **ключовите фигури**, имащи отношение към създаването и предлагането на туристическия продукт и поэтапното му допълване;
- Набелязване на **комуникационните канали и механизмите на взаимодействие и връзка** между заинтересованите страни при разработката и налагането на туристическите продукти в трансграничната област.

Всичко това е изпълнено до момента и само по себе си гарантира предварителните условия за една добра бъдеща работа на Мрежата.

Ключовите фигури извън представителите на търговските обекти се разделят най-общо на няколко групи:

- Регионални и местни власти;
- Музеи;
- Туристически информационни центрове;
- Туроператори;
- Превозвачи;
- Държавни структури: РИОСВ и др.
- НПО и читалища;

- Медии и др.

В разработените дестинации по проекта „Културна съкровищница“ са изброени подробно **културните и екологичните обекти, музеите, туристическите центрове и туристическите структури в общините, както и търговските обекти**, които могат да се ползват при обслужване на дестинациите. Те са изброени поименно в Споразумението и представляват основната база за развитие на бъдещия туристически продукт. След идентифицирането на ключовите фигури бяха предприети стъпки за тяхното включване в Мрежата – проведоха се работни срещи, разговори и се подписаха предварителни декларации, регистриращи желанието на заинтересованите страни за влизането им в Мрежата. Проведоха се и четири фокус групи, които помогнаха да се обсъдят и приемат най-подходящите за различните членове задължения, отговорности и преимущества за членуващите в мрежата. След това се проведоха допълнителни срещи за деклариране на окончателното им решение за подписване на споразумението, което осигурява необходимата договореност за сътрудничество и включване в Трансграничната партньорска мрежа за развитие на устойчив туризъм на трансграничната територия. Успоредно с окончателните декларации за партньорство се подписаха и декларации за „de minimis“.

За устойчивостта на туристическия продукт от особено значение е планирането на подходите и последователността за тяхното прилагане в бъдещата работа със заинтересованите страни, както и въвличането им като партньори и членове на трансграничната мрежа при разработването и налагането на туристическия продукт.

Този резултат може да се постигне чрез предприемането на следните стъпки:

1. Включване на част от ключовите партньори в информационните инициативи и в текущите обсъждания на проблемите в областта на туризма и разкриването на неговия бъдещ потенциал;
2. Събиране на актуална информация за наличните ресурси и обекти, подходящи за развитие на устойчив туризъм на трансграничната територия;
3. Разработване на туристически продукти;
4. Изграждане на Мрежа и подписване на Споразумение;
5. Работа в мрежа.

Създаването на устойчива Мрежа е възможно само на основата на широко представителство на заинтересованите страни. Този процес налага прецизното определяне на заинтересованите страни и тяхното дългосрочно привличане в системата. Успехът на устойчивото развитие на туристическите продукти зависи в голяма степен и от **добрата комуникация между нейните членове, от информираността и публичността**, на които трябва да се отдели специално място в плана. Поради тези причини е необходимо да се осигурят условия за текущо информиране на местното население в процеса на обслужване на дестинациите, като се насърчават заинтересованите страни да се възползват не само от сайтовете на двата музея, партньори по проекта, но и от сайтовете на членовете на мрежата.

Идентифицирането на комуникационните канали и връзките между членовете на мрежата ще спомогне да се оптимизира организацията и да се популяризират в максимална степен създадените туристически продукти. Това ще се извършва основно по електронен път.

Тук се включват и всички дейности и взаимоотношения, свързани с представянето на информация за медии, граждани, национални, регионални и местни структури и институции, както и на други заинтересовани страни, които да се привличат при възникнали възможности на един по-късен етап. За тази цел е необходимо да бъдат използвани различни **подходи и комуникационни канали**, подходящи за пренасянето на информацията към основните целеви групи. Основно това са: **Интернет страница, Интернет мрежа, рекламни материали: снимки, диплянки, филми, презентации и др.** Особено важни за устойчивостта на мрежата са формите на работа и взаимно информиране като провеждането на **работни срещи, обучения и установяване на контакти с членовете на туристическата мрежа чрез телефон, факс, електронна поща, Skype, Facebook и др.**

Провеждането на работни, партньорски срещи, семинари, изложби и изложения, биха могли да създадат условия за взаимно информиране и координиране на усилията, за регистрация на проблемите и набелязването на нови ефективни решения. Събирането, систематизирането и насочването на информацията към целевите групи чрез използването на съвременни подходи и информационни технологии е особено важно за ефективността на работата в Мрежата. Ето защо е от голямо значение събраната информация да е актуална, надеждна, систематизирана и насочена съобразно потребностите на потенциалните туристи и изискванията на членовете на Мрежата.

Особено важно условие в процеса на работа е да продължат да се привличат **местните и регионалните медии**, които ще осигуряват публичност на кампанията и на информационните дейности, ще разширяват социалната база и ще привличат вниманието на по-голям брой заинтересовани страни.

Съдържанието и бъдещето изпълнение на мрежата за устойчиво развитие на туризма трябва да е в съответствие със следните основни принципи:

- **Прозрачност** – всички дейности да бъдат широко популяризирани, с оглед осигуряване на пълна прозрачност за широката общественост.
- **Партньорство** – Мрежата да се изгражда в тясно сътрудничество с основните заинтересовани страни.
- **Комуникация, отчитаща специфичните нужди** – информацията да се разпространява на достъпен за заинтересованите страни език. Предвидените мерки да се изпълняват като се отчитат конкретните специфични нужди на отделните групи.

При активизиране на туристопотока по двете дестинации и активното ангажиране членовете на мрежата е необходимо в бъдеще да се премине към един втори етап от утвърждаването на мрежата, който изисква да се разработят и създадат следните продукти:

6.1 Харта на Мрежата, регламентираща общи за дестинацията изисквания за качество и устойчивост на предлаганите услуги, а в перспектива и внедряване на система за доброволно сертифициране на туристическото предлагане в региона;

6.2 Механизъм за консултиране в рамките на партньорската мрежа;

6.3 Подкрепя от и за членовете на Мрежата за подготовка и изпълнение на проекти по Европейските програми и други външни за местната общност донори **за стабилизиране на заетостта;**

6.4 Оптимизиране на организацията за управление на дестинацията, която да отговаря за координирането на усилията за устойчивото развитие на туризма.

6.5 Разработване и защита пред донорска програма на проектно предложение за **институционално укрепване** на Организацията за управление на дестинацията, с което да се гарантира устойчивост и ресурс за изготвяне и изпълнение на следните програми:

- **Програма за наблюдение** с ежегоден публичен доклад в отговор на натрупването на екологични и социално-културни проблеми на нивото на отделните дестинации;
- **Програма за управление на сезонността в туризма**, насочена към намаляване на въздействието на сезонните колебания на туризма в региона;
- **Програма за адаптирането към климатичните промени**, която да идентифицира рисковете, свързани с изменението на климата и съответните противодействия от туристическия сектор.

6.6 Да се развива и дообогатява създадената интернет страница за промоция на дестинациите

Достъпността и привлекателността на една туристическа дестинация днес зависи до голяма степен от присъствието ѝ в информационното пространство. В тази връзка е необходимо провеждането на дейности, свързани с популяризирането на дестинациите в Интернет, чрез поддържането на общ за региона на действие на проекта **туристически портал** с връзки, снимки и описание на туристическите обекти. За целта ще се използва създадената и поддържаната интернет страница по проекта. Интернет-онлайн рекламата, позволява със сравнително малък бюджет да се изпълни комплекс от въздействащи дейности в подкрепа на всяка една от дестинациите в региона:

- публикуване на банери в избрани сайтове и в мрежи за обмен на банери;
- публикуване на рекламни или PR статии в онлайн медии и портали;
- публикуване на информация в тематични портали, списания, сайтове за обяви, класации;
- публикуване на актуални, провокиращи вниманието на потребителя новини и актуални събития от дестинациите;
- целенасочено посочване на информация, чрез Интернет-търсачки;
- използване на тематични списъци за изпращане на масови съобщения по електронна поща;
- непреки методи за реклама, като: участия в социални форуми, публикуване на фотоси от дестинациите и др.;
- предоставяне на достъп до рекламни и популярни филми за дестинациите;

- създаване и публикуване на интерактивна туристическа карта, която да съдържа информация за основните туристически атракции, маршрути, места за настаняване и изхранване, обекти на природното и културно наследство по територията на дестинациите.

6.7 Работна програма

№	ДЕЙНОСТ	ОПИСАНИЕ на действията	СРОК за изпълнение	ОТГОВОРН ИК
1.	Да се създаде проект на Споразумителен документ на партньорската Мрежа	Документът е основополагащ регламент за принципите на партниране на членовете на Мрежата, както и на най-общи за дестинациите изисквания за качество и устойчивост на услугите. Подписва се след неговото обсъждане по време на заключителната конференция.	Септември 2021 г.	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели
2.	Да се разработи проект на План за устойчиво развитие	Планът за устойчиво развитие ще гарантира устойчивостта на Мрежата и ще регламентира комуникацията при общото устойчиво управление на туризма в региона. Обсъжда се по време на фокус групите и работните срещи. Приема се на заключителната конференция, която се провежда по проекта.	Септември- Ноември 2021 г.	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели
3.	Да се организират повторни посещения на заявите желание за присъединяване към Мрежата на заинтересованите страни, за подписване на окончателни декларации за членство в Мрежата.	При посещенията на заявите желание за включване в мрежата при провеждането на работните срещи, ще се представят и обсъдят Споразумителния документ на партньорската Мрежа и Плана за устойчиво развитие. По този начин ще се установят окончателно	Септември - Октомври 2021 г.	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели

		желаещите да станат членове на Мрежата от страна на потенциалните партньори и ще се редактират разработените проекти на основните документи.		
4.	Да се организира ИнфоТур за членове на Мрежата	Пътуването се провежда с цел да се опознаят туристическите възможности в отделните локализации на региона от потенциалните членове на Мрежата и журналистите, за да могат те да ги опознаят и популяризират. Да се създадат допълнителни дестинации в бъдеще включващи други комбинации от описаните обекти.	Септември 2021 г.	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели
5.	Координация и управление на Мрежата	В рамките на дейностите по проекта ще се създаде Мрежата, която ще се ангажира с координиране на действия за устойчиво развитие на туризма в региона за един продължителен период.	Постоянен	Всички членове на Мрежата
6.	Активизиране на всички електронни източници на информация за популяризиране на дестинациите	Активизиране на всички интернет страници и социални мрежи, поддържащи от членовете на партньорката мрежа. Поддържане на постоянни електронни контакти с членовете на Мрежата за обслужване на туристическия продукт.	Постоянен	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели
7.	Текущо подпомагане създаването и функционирането на новия туристически продукт/новите	Членовете на Мрежата да представят продукти, отговарящи на концепцията за устойчив туризъм, които да поддържат и развиват.	Постоянен	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“

	дестинации			Къркларели и останалите музеи
8.	Идентифициране на подходящи програми за Институционално укрепване на Мрежата	Чрез разработване и защита на проектно предложение пред донорска програма трябва да се осигури финансова възможност за устойчиво функциониране на структурата за управление на двете дестинации.	Постоянен	Всички членове на Мрежата
9.	Разработване на проекти за разширяване на дестинациите и обхвата на Мрежата от отделни нейни членове	Разработване на отделни проекти, които да повишат качеството на туристическите услуги, на техния обхват и устойчивост.	Постоянен	Всички членове на Мрежата
10.	Да се привлекат местните и регионални средства за масова информация	С цел разширяване на информираността да се привлекат СМИ, като се осигурят постоянни връзки и обмен на информация.	Постоянен	Всички членове на Мрежата
11.	Да се опазват всички културни обекти от разрушаване и щети	При обслужване на туристопотока да се следят и предотвратяват всякакви опити за нанасяне на вреди на културните обекти.	Постоянен	Всички членове на Мрежата
12.	Да се работи активно за социализацията на културните и природните обекти	Да се подобрява достъпа, рекламата и публичната популярност на основните културни и природни обекти.	Постоянен	Всички членове на Мрежата
13.	Да се следи за спазването на чистота и незамърсеността на културните и природните обекти включени в двете дестинации	Хигиената на туристическите обекти, както и опазване на биоразнообразието са важни изисквания, които трябва да се съблюдават при тяхното посещение от туристите с които се ангажират членовете на Мрежата.	Постоянен	Всички членове на Мрежата

14.	Да се развие и разшири общата Интернет страница за промоция на дестинациите	Постепенно да се разширява и обогатява създадената по проекта Интернет страница за промоция на дестинациите.	Постоянен	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели
15.	Да се събере информация за културните събития в района на Къркларели и Област Хасково	Да се идентифицират най-интересните празници и да се проведат срещи с организаторите.	2022 г.	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели
16.	Да се разширят възможностите на селския и развлекателния туризъм и той да се включи допълнително в дестинациите	Набелязване на подходящи къщи за селски туризъм и тяхното включване. Да се организира обмен на групи.	2022-2023 г.	Представители на мрежата
17.	Преминаване към втори етап от развитието на Мрежата	Вторият етап от развитието на Мрежата трябва да включва: • Харта на Мрежата; • Механизъм за консултиране в рамките на партньорската мрежа; • Подкрепа от и за членовете на Мрежата за подготовка и изпълнение на проекти по Европейските програми и други външни за местната общност донори за стабилизиране на заетостта; • Оптимизиране на организацията за управление на дестинацията; • Разработване и защита пред донорска програма на проектно предложение за	Януари 2024 г.	РИМ Хасково и Провинциална дирекция „Култура и туризъм“ Къркларели

		институционално укрепване на Организацията за управление на дестинацията; • Разработане на следните програми: - Програма за наблюдение; - Програма за управление на сезонността в туризма; - Програма за адаптирането към климатичните промени, която да идентифицира рисковете, свързани с изменението на климата и съответните противодействия от туристическия сектор.		
--	--	---	--	--

Този документ е разработен с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ-ИПП Бългрия – Турция 2014-2020, ССИ No 2014ТС16I5СВ005. Съдържанието на документа е отговорност единствено на Сдружение „Шанс и закрила“ и РИМ – Хасково и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган и Националния орган на програмата.